

CONVENANT INZAKE DE NEDERLANDSE ERKENNING VAN DE REGIONALE NEDERSAKSISCHE TAAL

Partijen,

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, handelende in de hoedanigheid van bestuursorgaan, hierna te noemen: de Minister;

De colleges van gedeputeerde staten van de provincies Groningen, Drenthe, Overijssel en Gelderland en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Ooststellingwerf en Weststellingwerf, hierna gezamenlijk te noemen: de Nedersaksische overheden;

en

De stichting Streektaalorganisaties in het Nedersaksisch Taalgebied, te deze vertegenwoordigd door J, hierna te noemen: SONT;

hierna gezamenlijk te noemen: partijen;

Overwegende dat:

- de regionale Nedersaksische taal is erkend onder deel II van het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden (hierna: het Handvest). Hiermee erkent de regering de streektaal als een verrijking voor het Nederlands cultureel erfgoed en kunnen betrokken provincies en gemeenten een eigen beleid voor het Nedersaksisch voeren;
- partijen het wenselijk achten om binnen Nederland expliciet uitdrukking te geven aan een gemeenschappelijke visie vanuit de overheid op de waarde en de positie van het Nedersaksisch;
- partijen het belangrijk vinden om gezamenlijk de wenselijkheid van het volwaardig bestaan van het Nedersaksisch in levend gebruik, in gesproken zowel als in geschreven vorm te onderschrijven;
- het gebruik van het huidige Nedersaksisch in zijn hoofdvariëteiten, het functioneren als levendig communicatiemiddel en de verzorgde gebruikmaking in het bestuurlijk verkeer en in culturele uitingen van belang zijn voor de eigen cultuur en identiteit;
- het Nedersaksisch wordt beschouwd als een actuele spiegel van een levende, eeuwenoude traditie, die op moderne wijze wordt voortgezet;
- het van belang is om het imago van het Nedersaksisch en de gebruiksmogelijkheden te stimuleren en te versterken, zodat oudere generaties gemotiveerd worden om hun taal aan jongeren door te geven en dat jongeren ervoor open staan om de taal te leren en te gebruiken;
- partijen in consensus bepalen wat de gevolgen zijn van een erkenning binnen Nederland en dat daarbij niet deel III van het Handvest als een vertrekpunt wordt genomen;
- het primaat van de ontwikkeling van het beleid en de ondersteuning van het Nedersaksisch bij de Nedersaksische overheden en de streektaalinstututen ligt, waarbij zij zelf bepalen op welke wijze passend aandacht gegeven kan worden aan de bescherming van het Nedersaksisch, en dat de minister waar mogelijk een complementaire rol vervult;
- het beleid ter bevordering van het gebruik van het Nedersaksisch vorm krijgt door het stimuleren van activiteiten en nadrukkelijk niet door het introduceren van verplichtingen en voorschriften;
- het belang van het Nedersaksisch in het handelsverkeer met de Noord-Duitse deelstaten onderschreven wordt;

- het in het (primair) onderwijs al toegestaan is om les te geven in een regionale taal of streektaal waar die een levende taal is¹;
- het Nedersaksisch in het voortgezet onderwijs in de vrije ruimte kan worden aangeboden².

Spreken het volgende af:

Artikel 1

De minister erkent de regionale taal Nedersaksisch als een wezenlijk, volwaardig en zelfstandig onderdeel van de taalsystematiek binnen Nederland.

Artikel 2

1. Partijen spannen zich in en werken samen om de Nedersaksische taal in Nederland te behouden en het gebruik te bevorderen, zonder de totstandkoming van nieuwe wet- en regelgeving.
2. De in het eerste lid bedoelde inspanningen en samenwerking worden, in consensus, nader uitgewerkt in een meerjarenprogramma met een reeks van activiteiten, die passend zijn in de gegeven landelijke, regionale en lokale context en die de nationale erkenning onderstrepen.
3. Partijen dragen zorg voor een gezamenlijke uitvoering en kwaliteitsbewaking van het in het tweede lid bedoelde meerjarenprogramma en voeren daartoe jaarlijks overleg.
4. Partijen evalueren binnen twee jaar na inwerkingtreding de werking van het convenant, in het bijzonder de uitvoering van het meerjarenprogramma.

Artikel 3

1. Dit convenant is niet in rechte afdwingbaar.
2. Dit convenant treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle partijen en eindigt op [datum]/wordt voor onbepaalde tijd aangegaan.
3. Binnen [termijn] na ondertekening van dit convenant wordt de tekst daarvan gepubliceerd in de Staatscourant.

Artikel 4

1. Elke partij kan het convenant met inachtneming van een opzegtermijn van acht weken schriftelijk opzeggen.
2. Wanneer een partij het convenant opzegt, beraden de overige partijen zich over de gevolgen daarvan voor het convenant.
3. Ingeval van beëindiging van het convenant krachtens opzegging is geen van de partijen jegens een andere partij schadelijkt.

---

¹ zie artikel 9, lid 13, van de Wet op het primair onderwijs

² zie ook artikel 26b, lid 7.d en artikel 26c, lid 6.d van het Inrichtingsbesluit WVO

Aldus overeengekomen en in zeventvoud ondertekend,

Op [datum], te [plaats]

De Minister van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties,

dr. R.H.A. Plasterk

Op [datum], te [plaats]

Het college van gedeputeerde staten
van de provincie Groningen,

[naam bestuurder]

Op [datum], te [plaats]

Het college van gedeputeerde staten
van de provincie Overijssel,

[naam bestuurder]

Op [datum], te [plaats]

Het college van burgemeester en
wethouders van de gemeente
Ooststellingwerf,

[naam bestuurder]

Op [datum], te [plaats]

De stichting Streektaalorganisaties
in het Nedersaksisch Taalgebied,

[naam bestuurder]

Op [datum], te [plaats]

Het college van gedeputeerde staten
van de provincie Drenthe,

[naam bestuurder]

Op [datum], te [plaats]

Het college van gedeputeerde staten
van de provincie Gelderland,

[naam bestuurder]

Op [datum], te [plaats]

Het college van burgemeester
en wethouders van de gemeente
Weststellingwerf,

[naam bestuurder]

Toelichting

Inleiding

Een expliciete erkenning van de maatschappelijke waarde en de positie van de Nedersaksische taal binnen Nederland heeft als belangrijk doel om expliciet tot uitdrukking te brengen dat de overheid het Nedersaksisch als wezenlijk onderdeel van de taalsystematiek binnen Nederland beschouwt. Van belang is dat als uitgangspunt wordt gehanteerd dat partijen in consensus bepalen wat de gevolgen zouden moeten zijn van een erkenning binnen Nederland en dat daarbij niet deel III van het Handvest als een vertrekpunt moet worden genomen. Het convenant is nadrukkelijk niet gericht op de totstandkoming van nieuwe verplichtingen maar op het door de Nedersaksische overheden bevorderen van het gebruik van het Nedersaksisch.

Achtergrond

Bij de betrokken nationale, regionale en lokale overheden en SONT bestaat draagvlak om een convenant op te stellen en te ondertekenen inzake een Nederlandse erkenning van de Nedersaksische taal. In een voorafgaand aan de ondertekening van het convenant doorlopen traject zijn gezamenlijk de mogelijkheden en denkbare elementen van een erkenning binnen Nederland verkend. De minister draagt er kennis van dat het Nedersaksisch in afnemende mate aan jongeren wordt vergedragen en dat dat op den duur tot een ongewenste verzwakking zal leiden. Het is derhalve gewenst om het imago van het Nedersaksisch te verbeteren en de gebruiksmogelijkheden te stimuleren en te versterken, zodat oudere generaties sprekers eerder gemotiveerd zijn hun taal aan jongeren door te geven en jongeren gemakkelijker gemotiveerd raken het Nedersaksisch te leren en te gebruiken.

Afspraken

De minister, de zes Nedersaksische overheden en de koepelorganisatie SONT onderschrijven gezamenlijk de wenselijkheid van het volwaardig bestaan van het Nedersaksisch in levend gebruik, in gesproken zowel als in geschreven vorm. Daarbij komt nog dat het gebruik van het Nedersaksisch gezamenlijk wordt ervaren als een bindende factor in de oostelijke en noordelijke samenleving.

De minister en SONT zijn van opvatting dat de partijen samen een constructieve rol kunnen spelen bij het voorzien in behoeften die het plaatselijke en regionale beleid overstijgen, maar die daaraan wel complementair zijn en als nodig worden beschouwd voor het volwaardig functioneren van het Nedersaksisch in de regio's. De minister kan een aanvullende rol spelen in aanvulling op het beleid van de Nedersaksische overheden. In de regio wordt op de eigen situatie toegespitst beleid ontworpen en uitgewerkt. Ook de koepelorganisatie SONT en de regionale Nedersaksische streektaalinstellingen hechten aan een samenwerkingsverband tussen de minister, de Nedersaksische overheden en SONT.

De Nederlandse, nationale erkenning is complementair aan de bestaande impliciete en expliciete erkenningen op lokaal, regionaal en internationaal niveau, vervangt deze niet en doet niet af aan hun waarde. Het primaat van de ontwikkeling van beleid en ondersteuning van het Nedersaksisch ligt bij de Nedersaksische overheden en de concretisering bij de door hen gesteunde en/of ingestelde professionele regionale streektaalinstellingen. Daar waar nodig zal de minister in beperkte zin een beroep op SONT en de deskundigheid van de professionele regionale instellingen kunnen doen. Daar waar een praktische rol weggelegd kan of moet zijn voor de landelijke overheid, is de minister bereid die te vervullen of te doen vervullen.

Looptijd en opzegging

Partijen sluiten het convenant voor onbepaalde tijd. Elke partij kan het convenant met een opzegtermijn van acht weken schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat dit convenant billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. Onder een zodanige verandering van omstandigheden wordt onder meer begrepen door het kabinet vastgestelde bezuinigingen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.

Meerjarenprogramma

De betrokken partijen komen overeen om in het licht van het doel van dit convenant gezamenlijk een meerjarenprogramma te ontwikkelen. Het meerjarenprogramma is onderwerp van het periodiek overleg dat partijen voeren en wordt in consensus vastgesteld. Daarin worden activiteiten benoemd die aan het bereiken van het gezamenlijk gestelde doel kunnen beantwoorden, zoals het organiseren van een jaarlijks congres, festival, presentatie of anderszins, op een centraal punt in de Nedersaksische regio, het instellen van een overlegplatform, het bespreken en analyseren van jaarverslagen en activiteitenprogramma's van de streektaalinstellingen, enzovoort.

De uitvoering van het programma wordt gezamenlijk verricht en bewaakt. Bureaucratische controlemechanismen blijven achterwege, maar de partijen voorzien in een inzichtelijke en afdoende kwaliteitsbewaking. Voor de financiële consequenties, die voor de besluitvorming over het meerjarenprogramma in beeld moeten worden gebracht, nemen partijen gezamenlijk de verantwoordelijkheid.

De minister zal met de Nedersaksische overheden en SONT nagaan in hoeverre het de status en positie van de regionale taal Nedersaksisch kan versterken in die maatschappelijke domeinen die daarvoor het meest in aanmerking komen. Bescherming en versterking van de posities van talen gebeurt bewust of onbewust volgens een indeling van de maatschappelijke werkelijkheid in domeinen. Al naar gelang de gewoonten binnen zulke eenheden gebeurt het dat talen altijd, vaak, soms of juist helemaal niet worden gebruikt. Het hangt ervan af of gebruik in een bepaald domein als passend wordt gezien. Zeer informeel taalgebruik bijvoorbeeld is niet passend in een onderwijssituatie, zeer formeel taalgebruik is dat juist niet in de huiselijke communicatie. Om het gebruik van het Nedersaksisch passend, dus gewoon te maken in die domeinen waar het gebruik niet algemeen is of zelfs als ongepast wordt ervaren, worden activiteiten of beleidsvoornemens ontwikkeld die het taalgebruik in zulke domeinen acceptabel kunnen maken en/of het gebruik in die domeinen verder kunnen stimuleren. Als motief daarbij geldt dat hoe meer een taal in alle domeinen wordt gebruikt, hoe sterker die verankerd is in enerzijds het persoonlijk bewustzijn en anderzijds in maatschappelijke contexten en instituties.

Toenemend gebruik in de diverse domeinen en toenemende waardering daarvoor draagt wezenlijk bij aan het in levend gebruik blijven en verder uitgroeien van het Nedersaksisch. Vier domeinen waaraan in het meerjarenprogramma aandacht zal worden besteed zijn: het regionaal en lokaal bestuur, cultuur, media, en onderwijs en kennisontwikkeling. Uiteraard zullen naast de minister de voor deze beleidsterreinen verantwoordelijke andere ministers rechtstreeks bij het ontwikkelen van het meerjarenprogramma betrokken worden.

CONCEPT

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen